

The power of place:

over hoe een plek kan bijdragen aan leer- en groepsprocessen

Heel traag bewegende beelden op de achtergrond

AC

Wie is er al op de Heerlijckyt geweest ? handopsteken

Indien veel niet: voor de duidelijkheid en om ons verhaal te kunnen kaderen. De Heerlijckyt is een vergaderlocatie in Geetbets, met 36 kamers, 5 vergaderzalen en veel informele ruimte ideaal voor break-out sessies. Dat klinkt nogal gewoon maar tis tegelijk een eeuwenoud landgoed met een kasteel, vijvers, terrassen en park en 23 ha natuur. En sinds vorige maand zijn er 2 zelfstandige gites bij met elk 5 kamers en living en keuken en een ongelooflijke tuinzaal. Allemaal bedoeld om leer- en groepsprocessen te versterken.

Toen ik dus een half jaar geleden daar een ballonke oplet over 'zullen we eens uitleggen hoe een plek bijdraagt aan het succes van opleidingen en vergaderingen, kreeg ik gemengde reacties. Zo van: "dat weten die professionals toch allemaal al" tot... "dat kunt ge toch niet analyseren, dat is toch heel intuïtief, al die magie die hier ontstaat" . Dus toen kreeg ik echt wel goesting...

We hebben onderweg gaan vragen aan een aantal experts, die vaak bij ons werken en bijvoorbeeld Peter Plusquin, die SmartReading geeft, zegt vlakaf; "Natùrlijk kan ik ook goed werk leveren op gewone locaties, als je inhoud maar goed is en de trainer maar goed is. Maar wat een verschil met een locatie, als de HvE, waar àlle elementen tegelijkertijd aanwezig zijn, en waar mensen als vanzelf goesting krijgen om te leren. En waar ik als trainer, zonder veel moeite, veel meer uit mensen kan halen..

2"

liesbet

Laat ons alvast beginnen met een voorbeeldje:

Annemie

Je bent een high potential en 'krijgt' van je bedrijf een opleiding rond Future Leadership. Nog vroeger dan op andere ochtenden heb je alles rond gekregen: kinderen met boterhammen naar school vertrokken. Ontbijttafel staat er nog. Als je al ontbeten hebt tenminste. Je nam de trein naar het midden van Brussel, op een kluitje in de wagon samengeperst met andere **pendelaars**, tot je iets te laat, hijgend aankomt, in dat hotel in de stad, want er was hinder door de terreurdreiging.....

Stel je nu hetzelfde voor maar een klein beetje anders: men ziet nog steeds evenveel potentieel in jou en je gaat dus naar die 3-daagse opleiding over Future Leadership. Pff, 3 dagen! Net als elke dag ga je eerst naar je werk, je leest je mails, behandelt de meest dringende ervan en stelt je out of office in. Hopelijk is er daar wifi, anders puilt je mailbox uit na je terugkeer. Rond de middag rijd je, zonder file, een uurtje buiten de stad naar de Heerlijckyt. Tijdens de rit doe je de laatste telefoontjes en alvast de planning voor nà die 3daagse.

Je komt in het hotel waar een juffrouw in een uniform je professioneel welkom heet. En waar je het bordje zoekt met Seminar: Leadership of the future. Zaal Jupiter. Je pleegt nog snel een telefoontje en zoekt dan de koffie. Die staat even professioneel opgesteld in een gang met neonlicht, met tapijt dat makkelijk poetst en muzak op de achtergrond.

Zonder veel verwachtingen draai je een **oprijlaan** op. Je parkeert en stapt dan, met je trolley in de hand, 300m lang over een wandelpad, onder de bomen, langs de koeien. In de verte verschijnt het kasteel.

Je vertraagt, en **over de brug** lijkt het wel een andere tijdszone. Binnen heet een hartelijke dame je welkom en legt uit dat je kamer pas helaas, in de namiddag beschikbaar zal zijn. En dat je dan moet oppassen voor het trapje en voor de **balk die in het midden van de kamer** staat. En je denkt "wat is dat hier?" Later, beneden, in de fumoir, maak je kennis met de andere deelnemers bij de koffie met een stukje huisgemaakte taart. Dat begint al wél goed.

vergaderendemensen

Na een hele dag in zaal Jupiter, na interactieve oefeningen in subgroepjes en veel genoteer, veel slides en vooral na heel veel woorden. Door de airco en door al die woorden zit je hoofd overvol op het eind van de dag zeg je aan je collega's: tot morgen. je begeeft je naar de ondergrondse en de metro. En als je thuiskomt is je gezin net klaar met eten. en hangen ze allemaal elk voor hun eigen scherm. Je kan nog net de restjes van het avondmaal opwarmen in de microgolf. Quality time heet dat.

De trainer neemt jullie mee naar de Tuinzaal, aan de andere kant van het domein. **De Tuinzaal** heeft een houten vloer, een open haard en ramen rondom met uitzicht op de **natuur**. De stoelen staan in een kring opgesteld en er liggen meditatiekussentjes in de hoek.

1 flipchart, geen scherm. Hhmm, Je bent benieuwd. Als de eerste namiddag erop zit, wandel je naar buiten. In de frisse lucht, onder de bomen, **naar het licht dat schijnt uit het** kasteel. Jullie hebben afgesproken binnen anderhalf uur, in de bar. Sommigen gaan nog snel effe joggen, anderen doen een wandeling in het park en jij gaat naar je kamer, even liggen. Anderhalf uur later is iedereen fris, en benieuwd om in gesprek te gaan met elkaar. Het **eten** is verrassend. Veel groenten. Zou het vegetarisch zijn? Wel

lekker. Je schept nog eens op. Na het eten, ben je eigenlijk moe maar ga toch nog even voor de open haard in het salon zitten. De trainer heeft op het eind nog een vraag gesteld. Je was het al vergeten maar ja inderdaad, nu je zo in de vlammen staart...
"Wat voor leidinggevende ben jij eigenlijk?"

Je wast je bord af en gaat dan naar je computer om nog snel snel de mailtjes te kunnen doen die je overdag niet hebt kunnen doen, door die opleiding. Snel op 'send' duwen, dan naar boven rennen en je spullen pakken, dan haal je nog net de yoga les. Da's goed voor je ontspanning. Oef op tijd in bed geraakt, morgen weer vroeg op.

Op tijd in bed. Je dacht je mail nog te checken, maar gaat liever al slapen. Kleine **kamer, hout, wit, warm** materiaal. Geen tv. Wel goei bedden. Oef. Nu slapen, morgen is er nog een dag. Bij het ochtendgloren is er afgesproken op het grasveld bij de boom. voor 'de **tai chi**'. Dat heb je nog nooit gedaan. Spannend, beetje raar, voelt onwennig, maar iedereen doet mee, dus ja...
Het ontbijt smaakt achteraf dubbel zo goed.

Dag 2 verloopt vergelijkbaar. Je bent dit keer al voor het ontbijt weg, dit keer niet te laat zijn, want als de trein weer vertraging heeft... Je komt aan in dat hotel in een stad. Aangekomen in het zaaltje in het hotel, op de U vormige tafels liggen de notatieblokken netjes in het gelid, balpennen in de aanslag, waterflessen en muntjes zijn goed geregeld. "Goedemorgen, zegt de trainer met een grote glimlach, waar waren we gebleven.?"

s' Middags een lange pauze. Tijd om naar buiten te gaan. Of toch even mails checken, nee, naar buiten, dat doet deugd hier op een bankje zitten. Hoe doe je dat, leidinggeven? Wat is jouw kernwaarde? Nog nooit over nagedacht. En waarom is dat belangrijk voor leadership? **Die boom** daar is groot. Sterk. En kijk die wortels, fantastisch hoe die kronkelen en toch stabiliteit geven. 's Avonds weeral erg lekker. En nog gezelliger, **bij de haard in het salon**. Grappig hoe je na zo korte tijd elkaar al zo lijkt te kennen.
Fijne mensen zijn het.

's Avonds in bed zit je hoofd al ongelooflijk vol maar toch neem je nog eens de hand-outs door. Je onderstreept een paar dingen die je zeker niet mag vergeten. Boeiend hoe die man het allemaal meegemaakt heeft en zijn kennis wil delen. Zijn boek ligt bij jou op het nachtkastje, je moet het nu echt eens gaan lezen. Hmm ja, als ik tijd heb, denk je voor je uitgeput in slaap valt. Je neemt je nu echt voor om morgen het geleerde in de praktijk te gaan toepassen. Want de 3daagse is tegenwoordig opgesplitst. Je bedrijf gelooft immers heel erg in Flipped Classroom principes en all

that. Je mag dus eerst een paar weken gaan werken en gaan ervaren en dan is er nog een terugkomdag om 'ervaringen uit te wisselen'.

Je slaapt slecht, ondanks het goede bed. Veel gedroomd. Hmm dat doe je anders nooit. What's going on? Die training werkt 's nachts precies door? Nog slechts 1 ochtend. Amai, nu al? En, wow, wat een diepgang zo plots. Straf dat dat kan op zo een korte tijd. Bij de lunch neem je afscheid, bijzonder wat een band er ontstaan is, deze mensen ga je vast nog terugzien, later. Naar de auto. Ga je eerst nog langs kantoor zoals gepland? Neen, je zegt die afspraak af. 't Is belangrijker om op tijd thuis te zijn. Je plant enkel nog dat **gesprek** in met die collega dat je al zo lang uitgesteld hebt. Nu weet je hoe het aan t pakken.

Terug op het werk. Er staat veel op je agenda vandaag, teveel. Je baas staat om 9u al aan de deur, vragen wat je geleerd hebt. Hele dag vergaderingen. Geen tijd om ze voor te bereiden. Hoe zat dat ook weer precies met dat future leadership? Je zal het nog eens opzoeken, vanavond. Nu heb je nog net 5' voor de vergadering, je zal het deze keer nog maar doen zoals je het meetstal doet. Je moet er immers nog over nadenken. En niet teveel veranderen, anders gaan ze misschien denken 'hij is weer op cursus geweest'. Je kan het altijd nog eens vragen hoe het precies zat, op de terugkomdag. Dan krijg je ook je diploma. Enfin, als je kan gaan tenminste, want die dag valt wel in een heel drukke periode....

Liesbet

Wat denken jullie:

- Welke high potential gaat het meeste doen met wat hij/zij geleerd heeft ?
- Bij wie is de beoogde change het meest 'embodied' ?
- Waar zitten jullie? wat kennen jullie het meest? En waar geloven jullie het meest in ?

Annemie

In de voorbeelden zaten een aantal ingredienten waarmee je magie kan gaan creëren

TIJD - RUIMTE - NATUUR – DE TUSSENVELDEN TUSSEN ALLE3 – DE EN EN - en te vergeten MENSELIJKE WARMTE.

Liesbet

En een plék kan daar aan bijdragen. Omdat een plek iets is zoals een 'container', een magische pot waarin de alchemist zijn brouwsel maakt. En omdat de kwaliteit van die container in interactie gaat met de ingrediënten.

En hoe sterker de kwaliteit van de magische pot, hoe sterker de magische reactie en het leren dat er kan ontstaan.

Annemie

We zullen ze een voor een verklaren

TIJD:

Ontwikkelen heeft tijd nodig. Op de heerlijkcyt, als plek, kiezen we resoluut voor meerdaagse verblijven. Tegen de tijdsgeest in. Omdat er dan tijd is om tot rust te komen, tijd om een transitie te maken, tijd om echt contact te maken, tijd om iets uit te proberen, ... Tijd om stil te vallen en iets nieuws te laten ontstaan.

En als er tijd is heb je ook de tijd om al die schoonheid op te merken. En dat versterkt het effect ervan.

De nood aan tijd hoor je in de volgende quote van één van de begeleiders die vaak op de Heerlijckyt komen, Silvia Prins, auteur van Teamcoaching als ambacht. [Quote Silvia](#):

Wordt een groep de tijd gegund om in het groepsproces te 'zakken' ? Helaas moet het voor veel organisaties snel gaan en goedkoop zijn. Conflicten die al jaren aanslepen moeten op drie halve dagen 'opgelost' zijn. Opdrachtgevers begrijpen soms onvoldoende welke randvoorwaarden van essentieel belang zijn om een helend proces mogelijk te maken. Ik moet dan ook vaker dan me lief is intense en emotionele processen snel afhaspelen of voortijdig afronden...

Ook in onze eigen organisatie kunnen we hierover meespreken:

Annemie

Regelmatig gaan wij om moeilijkere of complexe dingen te bespreken het park in om te wandelen. Niet alleen voor de frisse lucht, alhoewel dat natuurlijk handig is meegenomen, maar vooral omdat we keer op keer ervaren hoe zo al wandelend een gesprek veel efficiënter 'loopt'. We beginnen dan meestal met een kort tourke, omdat we denken dat we niet veel tijd nodig hebben. En inderdaad, na de eerste ronde zijn de meeste woorden eruit en is ons hoofd al wat leger. Dan volgt er een 2de tourke: we praten nu langzamer, er komen stiltes,... we zien nu ook de omgeving, we voelen elkaar, en dan doen we er nog een 3de tourke bij: nu komen de inzichten, en beginnen de stiltes te spreken, en dan beginnen we pas echt te begrijpen wat een volgende stap kan zijn

RUIMTE, is het 2de magische ingrediënt

Een groepsproces laten ontstaan is ook makkelijker naargelang de ruimte.

Quote Tamara (specialist in groepsdynamica en magische groepsprocessen):

Voor mij is de plek waar ik werk met mijn groepen van groot belang.

Ik ben gevoelig voor de energie van ruimtes en mensen.

En als die niet goed zit dan moet een deel van mijn systeem zich daarmee bezig houden. Dan moet ik bijvoorbeeld dingen buiten houden (onvriendelijke opmerkingen van het personeel, lawaai van een airco, de lelijkheid/het artificiële van een omgeving, het lawaai en de energie van andere groepen, ...). Of compenseren voor van alles (slecht licht, te koud of te warm, een te zakelijke sfeer, te clean, te veel regels, ...)

En dan word ik moe, als het een driedaagse is, geraak ik uitgeput, en mijn groep met mij.

3"

Anemie

Naast het de puur fysieke keuzes van materialen is de opstelling een element dat je mee kan inzetten. Op de Heerlijckyt vragen we altijd welk effect je wil bereiken en of je kiest voor de gekende U vorm of voor een kring van stoelen. En of je misschien kussentjes of matten wil inzetten voor een oefening ?

Auteur Silvia zegt daarover

Quote Silvia:

Ik heb gaandeweg ondervonden wat een ruimte mogelijk of onmogelijk maakt.

Bemiddelen aan een blok vergadertafel is moeilijk, koud, afstandelijk. Het maakt dat mensen meteen in de 'vergadermodus' zitten. Een opstelling in U vorm zorgt dan weer dat mensen een 'cursusgevoel' krijgen en zich richten naar de begeleider. In theateropstelling is het helemaal eenrichtingsverkeer. En doe me aub geen vergaderzaaltje op de afdeling, dat zorgt voor: mensen die weglopen, gestoord worden of zich bekeken voelen

Als het vierkant loopt moet je cirkelen! De eerste interventie bij een teambegeleiding is om mensen in een cirkel te zetten. Dit bevordert het contact want het hele lijf is zichtbaar. Mensen kunnen zich niet verstoppen. Je kan geen dingen onder tafel vegen, geen dingen onbesproken laten.

Een kring staat ook voor gelijkwaardigheid, dialoog, persoonlijk leiderschap, inclusie, verbondenheid, participatie van iedereen.

In een kring 'ligt' er ook iets in het midden, namelijk het centrale thema, bijvoorbeeld een conflict of vandaag de vraag over " belang van plek", waar we ons toe te verhouden hebben.

En natuurlijk kan je overal, zelfs hier, in een kring gaan zitten. Alleen voelt het hier net iets geforceerder aan. Niet vanzelfsprekend.

2"

Liesbet

We hebben het gehad over TIJD en RUIMTE, en bij deze ingrediënten gaat het ook over **HET OVERGANGSVELD**, namelijk de tijd tussen de tijd en de ruimte tussen de ruimte.

de uitwisseling tussen de uitersten, de overgang tussen de momenten, tussen ruimtes, de uitwisseling tussen de 'pot' en wat erin zit, de 'potion':

Liesbet

Ik beoefen tai chi en het moeilijkste daarin is de overgang tussen een yange en yinne beweging. In onze westerse manier van leven zijn we gewend om in dualiteit te denken en te bewegen: buiten – binnen, voor - achter, vroeger - nu... Het verschil met het Oosten is dat daar meer circulair wordt gedacht, in lemniscaten, in overgangen van bewegingen. Op het moment dat de 2 tegengestelden in elkaar overgaan is er een hele mooie uitwisseling van energie mogelijk.

Eigenlijk net zoals in de natuur: 's ochtends wordt het niet van het ene moment op 't andere licht alsof je een schakelaar aansteekt, nee, je hebt eerst de ochtendschemering...

In de voorbeelden toonden we dat als je na de training de zaal uit komt, en eerst een stukje het park doorwandelt alvorens met de groep te gaan eten. Dan komen vaak inzichten. Of tijdens de informele momenten aan de koffie of het haardvuur, na de formele sessie in de zaal. Of 's Nachts in de tussenzone van het dromen... Op die momenten komen vaak de inzichten, de creativiteit, wordt de kennis verankerd...

Annemie

Met nog andere woorden: het gaat om een EN-EN verhaal, en daartussen, in die ontmoeting, dàr zit leren.

We geven graag wat voorbeelden vanop de Heerlijckyt:

We willen niet alleen veiligheid & comfort creëren, maar ook uitdagen en inspireren. Een typische businessgroep ontmoet bij de koffie mensen die net lichaamswerk hebben gedaan op matjes. Werelden worden zo nieuwsgierig naar elkaar. In de bar staat geen barman, net zoals thuis bedien je je en net zoals thuis zet je zelf je vuile glazen weg. We geven veel vertrouwen, en krijgen dat ook terug.

Liesbet

Of ons eten: dat is een mooi voorbeeld van die magische mix tussen "veiligheid" en "experimenteeruimte". Na 12 jaar staan we intussen wel bekend voor Heerlijck eten. En toch is er 's middags zelden vlees. Vroeger was dat spannender dan tegenwoordig. Een zakenman kreeg ook al eens een linzenschotel, en zie je dan soms rondkijken: waar blijft het vlees?

Maar intussen proeven ze wel van iets wat ze misschien nog nooit geproefd hebben en in 95% van de gevallen vinden ze het verbazend lekker, of merken ze niet eens dat er geen vlees of vis bij was.

Annemie

Die EN EN tussenruimte creëren doe ook met wat je aan de muren hangt, is het 'decoratie' of iets dat je onbewuste prikkelt? Of welk leesvoer leg er op de kamers? de knack en de krant die ze thuis ook lezen of een magazine over Natuurpunt, Psychologies, The Economist? Of met toonzetting van je infoborden en zaalnamen: Is het zaal Jupiter of het 'Koewachtershuis'? Het zijn al die kleine schijnbaar onbelangrijke zaken die een totale leeromgeving uitmaken.

Liebet

Zelfs het subtiele samenspel tussen 'eeuwenoud kasteel' en 'moderne nieuwbouw met vooruitstrevende architectuur' - scheidt een context voor je groep. Het geeft een soort tijdloos perspectief en trekt je denken open.

Annemie

En zelfs in leren gaat het over EN EN. Wij doen er alles aan om jullie leren mogelijk te maken EN we leren en experimenteren zelf ook graag. Niet alleen in de theorie maar we proberen nieuwe dingen uit in de praktijk. Bijvoorbeeld: We zijn intussen de eerste seminarielocatie in België en ik denk zelfs in Europa, waar het gebouw passief is, dat wil zeggen met superisolatie en kwasi geen energieverbruik. Daarmee maken we een statement: Passief is niet alleen voor geitenwollensokken en bij ons kan je het aan den lijve ondervinden. En door je die ervaring te bieden hopen we zo weer bij te dragen aan maatschappelijke innovatie. Het gaat over het creëren van een mindset bij je gasten, net veilig genoeg maar toch ook inspirerend.

NATUUR, een ander magisch ingrediënt, dat op de HH in overvloed aanwezig is:

Die EN -EN zit ook in de natuur. De natuur nodigt je uit om te verstillen, tussen de workshops door. Laat inzichten komen op informele momenten wanneer je het niet verwacht. Stelt dingen in perspectief en plaatst zaken in een groter kader.

Annemie

En finally, menselijke **WARMTE**

We legden uit dat die magische ketel die plek heet, zijn versterkende kracht afgeeft aan opleidings ingrediënten als tijd, ruimte, natuur, veiligheid vs uitdaging, comfort vs inspiratie.

Maar er ontbreekt nog 1 ding in die magisch brouwsel om het te doen werken. Iets kostbaars, iets om subtiel en op het juiste moment in te zetten. En dat is menselijke warmte, pure simpele liefde om het beetje klef te zeggen. De warmte die ontstaat tussen onze mensen, de begeleiders waar we mee samenwerken, de gasten

Natuurlijk moet een seminarielocatie professioneel zijn, en goed georganiseerd, alles moet op rolletjes lopen, als vanzelf. Maar hoe

verschillend voelt het als "iemand er zijn werk goed doet" of als diezelfde persoon "écht blij is om je opnieuw te verwelkomen".

Mensen zeggen vaak dat naar de Heerlijckyt komen een stukje thuiskomen is, en daar gaat het over: door de warme ontvangst, de oprechte interesse en de ontspannen mensen, kunnen ze hun das uittrekken, en is het zoveel makkelijker om tot leren te komen.

annemie

En we kunnen als plek maar tot daar. Zonder die mensen, die gasten, die uitwisseling zal de mix niet werken.

Magie werkt niet zonder goeie begeleider en of goeie opdrachtgevers. Er zijn trainers, facilitators, coachen en opleidingsarchitecten nodig die met liefde voor hun vak en liefde voor hun medemens hun ding doen. Die zijn wat ze vertellen. Met zorg en aandacht.

En wij hopen dat die mensen bij ons komen werken met hun groepen. En dan werken we samen, soms tot echt ook mee vormgeven of een langdurig partnerschap, ze worden op den duur deel van die pot.

En als al die mensen en al die bedrijven elkaar dan ontmoeten, op die plek, dan ontstaan daaruit weer iets nieuws: een nieuw programma, een nieuw partnerschap, een betekenisvolle samenwerking voor de wereld.

En we zien dan mensen terugkomen, een volgende keer, een paar jaar later, veel zachter, veel ontspannener. Versterkt. En daar krijg je waardering voor, dus ook weer menselijke warmte. En zo draait het geheel rond en wordt het steeds sterker.

En dan kan die magie de pot uitstromen, de wereld in. Dat is wat wij hopen, dat mensen zich kunnen laven aan die bron, dat al die menselijke warmte overstroomt, tot in Brussel, Antwerpen en tot in de banlieues van Parijs. Het is in elk geval onze wens, Dat waar wij het voor doen. En dat is wat wij noemen maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Een grote bron van oxytocines, het knuffelhormoon dat de mensen van nu nodig hebben om gezond te blijven. Energie die pas vrijkomt bij menselijk contact, bij echte verbinding. Dat is onze maatschappelijk verantwoorde bijdrage, om los van tijdsgeest toch te kiezen om tijd te maken, om te pleiten voor simpel menselijk fysieke contact en de kracht daarvan in te zetten.

Als opleidingsverantwoordelijke heb je ook de keuze. Het meeste daarvan heel simpel en voor dezelfde prijs. Waar ga jij dus voor ?

elijk bevragen we de (on)mogelijkheden en de combinaties met afstandslernen, korte interventies en tijdsgeest. We zijn zelf benieuwd naar jullie ervaringen hierin en willen er ook graag zelf uit leren

Einde

Gesprek – interactie